

Saul van Messel

Twijderweegns

Gedichten

Saul van Messel Twijderweegns

zetwerk en vormgeving: Staalboek Veendam

Copyright © 1991 Staalboek Veendam / Stichting t Grunneger Bouk

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, of op enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN 90-72938-13-5

Saul van Messel

Twijderweegns

Gedichten

cri de coeur/envoi

ik ben als de dood
voor het leven

bij de titel

twijderweegns/naar het *Nieuw Groninger Woordenboek* van K. ter Laan, 1929: op twee plaatsen.

Bij voorbaat

onder collega's

beleefd neem ik afscheid van de dag
maar hij kijkt niet naar me om
die ziet/hoor ik hem gemelijk tot de nacht
vanzelf wel of ik morgen wederkom

misplaatst

langs mij om
ging de dag
alsof hij
de hele dag
mij eenvoudig
niet zag

en toen ik
verdrietig vroeg

wat heb ik
eigenlijk misdaan

deed hij gewoon
alsof hij mij niet
eens zag staan

ik heb gezwegen
maar ik verzeker u

deze keer heeft
het echt niet
aan mij gelegen

dagopening

vanochtend
mét de dageraad
een grote schaar

die knipt
daarstraks
ons van elkaar

mijzelf en de dag
die ik vast
aan elkander zag

ik voel
een lichte pijn
langs een stippellijn

en lees
van vreemde
lippen

hierlangs afknippen

nota

tijdens de nacht
presenteerde mijn droom
de rekening
aan een verleden

dat niet wilde
betalen omdat
het nog altijd
niet was verteerd

kieskeurig

soms wekt mij in de nacht
een vers boven mijn macht
ik laat het aanstonds vallen
bij gebrek aan kracht

dan irriteert mij een gedicht
als een veer zo licht
na overweging blaas ik het weg
het heeft nauwelijks gewicht

u ziet het: keuze genoeg
maar net niet wat ik vroeg

Verleden tijd

levensvreugde

ontgoocheld denk ik vaak
spijtig dat ik ontwaak
maar na verloop van tijd
troost ik me met die spijt

infrastructuur

de sjezen uit mijn boerenland
de schepen uit mijn veenkanalen
ik stop ze met een opgeheven hand
wie weet dat zij mij op gaan halen

op sjezen wacht ik in het oosterend
op schepen langs de pekel-a
ik ben daar als vanouds bekend
ze roepen me weer jeude na

mijn droom gewent zich aan zulk nachtelijk verkeer
tot aan de dageraad/die uiterste limiet
mijn schepen en mijn sjezen keren nimmermeer
behoudens dan in dromen of een lied

wèlle

onbehouwen en weerbarstig dialect
met vooroordelen zelfs met smaad bevekt
jij bent de toverstaf die zomaar poëzie
uit doodgewaande diepten wekt

wèlle: gronings voor bron

roots

wat zich in mij voltrekt
als ik dicht in mijn dialect
doet denken aan wat radar doet
i.c. met mijn al te ver galoet

cheider

genesis 37:25

vannacht drijf ik
een karavaan voorbij
heel langzaam lopend
langs de gevelrij

waar kwam die karavaan
nu weer vandaan
misschien wel uit
het land van kana'an

droom ik als
plotseling van terzij
langs een geheel
andere gevelrij

ik verder
mét die karavaan
weer langs mijn
jodenschool gegaan

waar ik toen
voor de eerste maal
de rebbe hoorde
in dit schoon verhaal

cheider: jodenschool

vanochtend voor
de zon verschenen
was heel die
karavaan verdwenen

het heet dat
die woestijnkamelen
zich in mijn droom
gingen vervelen

dit heeft mij
even maar gestoord
dan droom ik verder
enzovoort

allang de
dageraad voorbij
langs mijn
heemstedse huizenrij

memoires

wat ik heb meegemaakt
is eigenlijk zo weinig
dat ik het makkelijk
kan verzwijgen

wat ik ervoer
is zo veel
dat ik het
nog niet kan
opschrijven

de weg terug

voordat de kist van ongeschaafde planken
zal worden gesloten
wordt volgens overoud gebruik
in de diaspora
het joodse lijk
plechtig bestrooid met aarde
uit het heilige land
dat in kleine zakjes
in joodse gemeenten wordt bewaard

als ik ooit nog eens
naar israël verhuis
zal ik niet vergeten
een zakje zeeklei mee te nemen
uit het oldambt
en een zakje laagveen
uit westerwolde

noaberdainsten

onmisbare randfiguren
die bij onze wetten hoorder.
ik gedenk u brave buren
sjabbesgoijem uit het noorden

op vaak niet courante uren
deden zij hun christen-plicht
pookten in de joodse vuren
doofden vrijdagavond 't licht

wetten zijn nu overbodig
sjabbesgoijem niet meer nodig
sjabbeslamp voorgoed gedoofd
tot in droom van licht beroofd

Mit of zunder steern

persoonsbewijs

laid dat
nait verteert
ik neem die mit
op steert

aivege risjes

taikns wazn hier overneudn
jeudn haitn aaltied jeudn

mit of zunder steern

mor wie haar joe geern
dat duur ik sweern

goat der mor bie stoan
en reern

bosstroade winschoot

bie sjoele laans
wat blift mie aans
hier mout ik nog aaltied winn
aan ons verswinn

loatachteg

*veur stichting vrienden joods-
historische monumenten*

viefteg joar noa tied
miemeroatsies in de miet
't onthold is rondom
zien kontraain kwiet

tempus

doe onwieze tied
ik kroep veur die bezied
mor doe bist ja aalderweegns
dichtbie hoes/ en hail wied

keiwerowes

matseiwes in rieg
dij swiegn

indelk pabbes zaark
slicht stainhauwerswaark

leeg/smaal en kold
hailndal nait stolt

't is mie vremd tou
wie stonn nanner zo noa

gainent wait meer hou

ik zèg kaddisj en goa

keiwerowes: kerkhof
matseiwes: zaark

oet mien dagbouk
1-1-1991

op 't heedn
loater: dou destieds

nóg loater:
laank al leedn

tied is sliets

Notities

concordantie

vergeefs zoekt ge de bijbel af naar dit citaat:
"domweg gelukkig, in de Dapperstraat"
maar niet vergeefs zocht ik mijn heil en doem
vaak in zo menig vers van j.c. bloem

tempo ohne variationen

weer zo'n vruchteloos verlopen uur
ik zie nog juist zijn rug
altijd diezelfde duur
nooit langzaam/nooit eens vlug

aaiber

een droomreis uit mijn kindernachten
ik wist dat ze ook mij eens brachten
vermoeid ontwaak ik op de resten
van onvergetelijke sprookjesnesten

aaiber: ooievaar

schijn

ik - vogel uit mijn hoge nachtverblijf
verklap u nooit wat ik des daags bedrijf
ik zou dan glashard moeten liegen
dat ik mij staande houd met vliegen

herfst

heemstede

kalend najaar / zeker weten

blâren: onheilsinterpreten

als zij van de bomen vallen

wordt het winter voor ons allen

haars

ommelann

haarsbloarn broen en rood
de locht hail wiede
veurbode van de dood
komt op verziende

spreuk

aanvaard het leven
aanvaard de dood
neem het om en om
je bent veroordeeld tot de som

Finis

confidentieel

de verzen die ik jarenlang geschreven
leiden - zoals dat heet - een eigen leven
wij spelen - entre nous - vaak kiekeboe
maar ons advies naar buiten mondje toe

senex

wat dustoe nog hier
vragt bieberg pampier -
schrift doezege pinne:
eevm wachtn op 't inne

verzuum

jizker veur...

heur dij ik laank al vergeetn haar
zai sprong van nacht zo mor in 't zicht
en vruig verwietnd oet heur schaar
woar blift din *mien* gedicht

oppassend

de jaren gaan

ik voel het onverbiddelijke aan

gaandeweg word ik wat zuinig op die jaren

ik ga sparen

aander zulf

glinne wakker/wos ik mie
rompslombs van kaant
mor ik zee niks
benoam nait teegn mien rampelzaant

ontdekkingsreiziger

een leven lang
terrein verkennen
achter de horizon

en er maar
niet aan wennen
dat dat niet kon

ófschaaid

wat overblijft: gain staart of stoal
wat vlinders van verweerde toal
ik boeg mie onder 't haarde löt -
woorn mien kwak/noorn mien kwoal

kwak: heemeester

grafschrift/veurtied

zien noatuur naaide

aign noad/

zien zodde zaait

aign zoad

Toegift

fan

ballade

vannacht in mijn droom
viel een vrouw overboord
in amersfoort
bij de waterpoort
ze holde daarna
op een draf
naar achterberg zijn graf

daarom werd al gauw
door de nixen gezongen
die vrouw is bewust
in het water gesprongen
ze kende gerrits adres
uit een vroegere havo-les
destijds in amersfoort
bij de waterpoort

ze hoefde dan ook
niet lang te zoeken
vond trefzeker de dichter
tussen zijn boeken
ze heeft door diens biograaf getipt
hem gebid en gesmeekt
om een klein manuscript

dat heeft hij haar
tenslotte geschonken
met schouder-ophalen
je bent toch al verdronken
ze was met dat vers
wel zo in haar sas
dat ze het 1000 maal
las en wéér herlas

daarna heeft ze
het ingelijst
het werd op die
veiling hoog geprijsd

ziedaar de legende
die ik pas heb gehoord
van een vrouw
die zich verdronk
bij de waterpoort

niet ver van
het graf van achterberg

in amersfoort

kalmpjes aan

tegen opdringerige dromen
laatlundkend zeggen:
wilt u a.u.b.
even wachten
er komen
nog zoveel nachten

slöt

liedzoam longern/
vergees noar vrouger hongern/
petint van mien poëzie
doe vrètst aan mie